

3. razred gimnazije

Hrvatska nacionalna opera XIX.st

Pripremila: Iva Sušac, prof.

Hrvatski narodni preporod- Ilirski pokret:

Ilirski pokret je politički, društveni i kulturni pokret XIX. st..

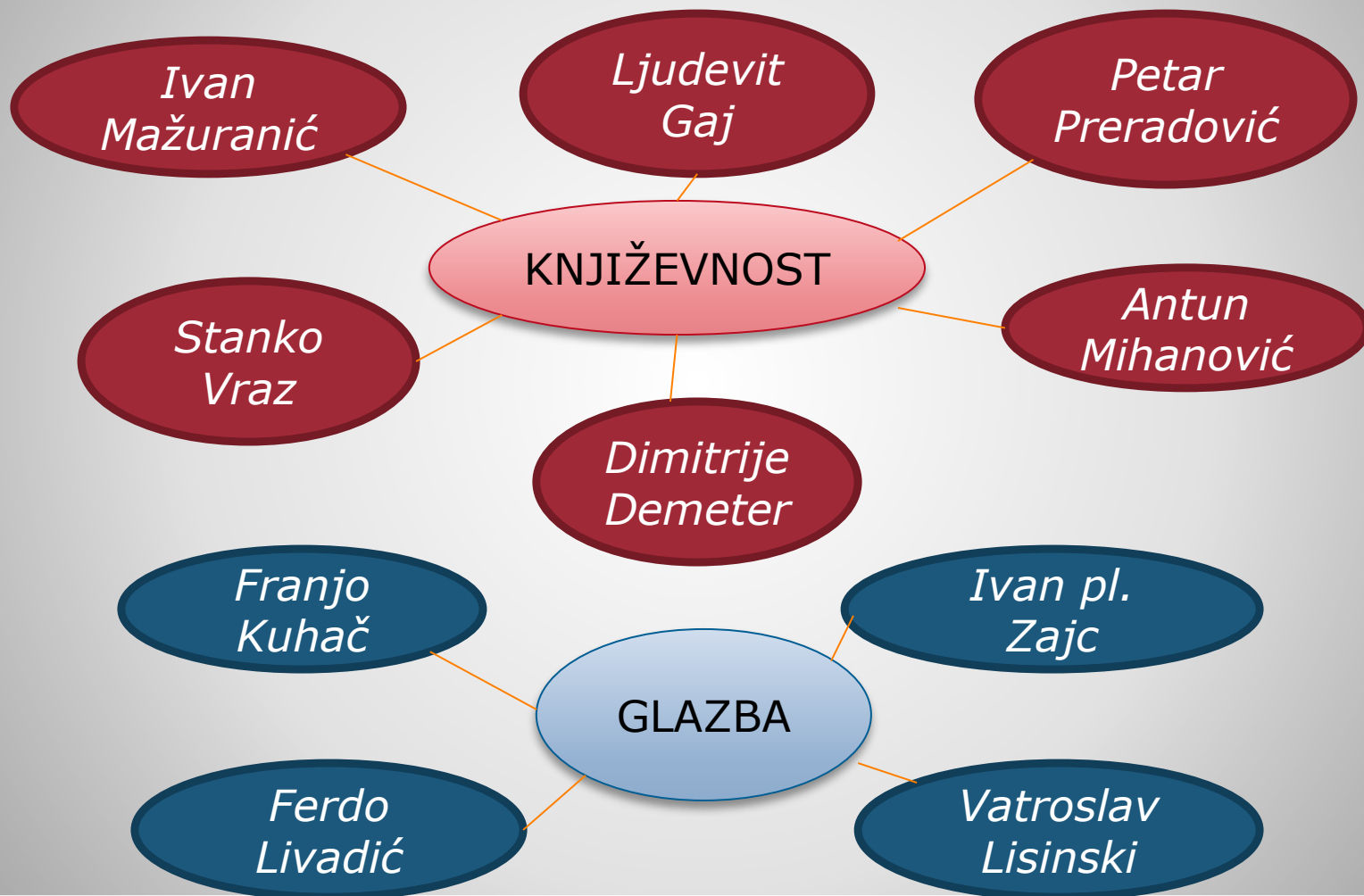
Borba za nacionalni identitet bila je usmjerena na očuvanje hrvatskog jezika, hrvatske kulture, ujedinjenja hrvatske i buđenja nacionalne svijesti.

Glavni sudionici Ilirskog pokreta ali bili su tadašnji mladi intelektualci.

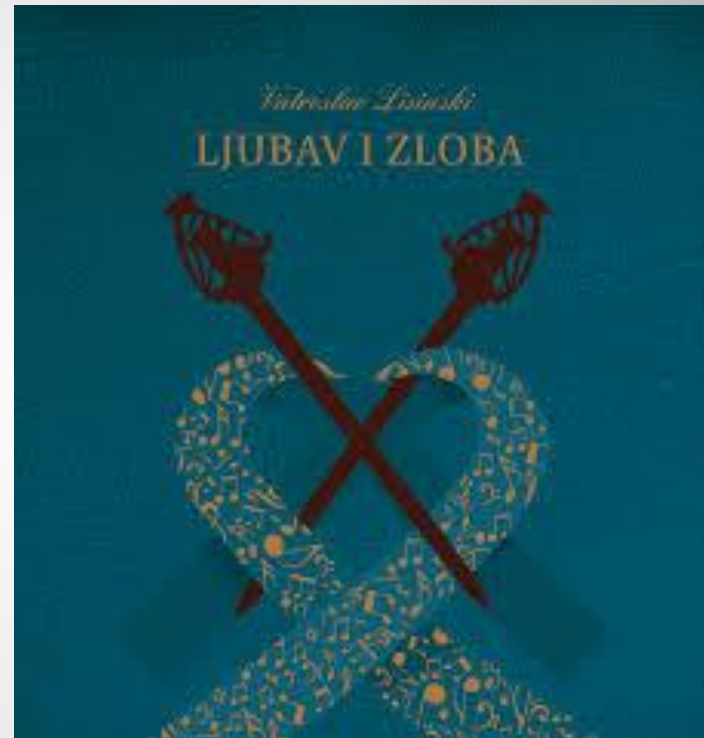
Vlaho Bukovac, *Ilirski preporod* (1895.)
(svečani zastor Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu).

Hrvatski umjetnici u vrijeme Ilirskog preporoda:

- U Hrvatskoj u XIX.st. istodobno s profesionalizacijom glazbenog života i osnivanjem glazbenih škola počela je jačati svijest o potrebi prikupljanja narodnog stvaralaštva (pripovjedaka i napjeva).
- Kako bi skladatelji mogli upotrijebiti narodne napjeve trebalo ih je skupiti i upoznati. Stanko Vraz skupio je više od 300 narodnih pjesama ,a Franjo Kuhač više od 1600 narodnih napjeva.
- Skladatelji Ilirskog preporoda skladaju veliki broj solo pjesama ,budnica, davorija ali i hrvatske nacionalne opere.

- 28. ožujka 1846.godine Hrvatska je postala druga slavenska zemlja u povijesti koja je dobila nacionalnu operu (samo 10 godina nakon Rusije).
- Bila je to opera ***Ljubav i zloba*** Vatroslava Lisinskog.

VATROSLAV LISINSKI

(1819.-1854.)

- Pravo ime Ignatius Fux (koje kasnije mijenja u hrvatsku inačicu Lisinski).
- Rođen u Zagrebu.
- Pohađao klasičnu gimnaziju.
- Završio studij filozofije i prava.
- Glazbenu naobrazbu stekao je privatnom podukom.
- U Pragu nastoji usavršiti glazbeno znanje ali zbog dobne starosti nije primljen na praški konzervatorij nego se i dalje obrazuje privatno.
- 1850. godine vraća se u Zagreb.
- Iza sebe ostavio je brojna glazbena djela a najpoznatije su mu opere **Ljubav i zloba** (1846.) i **Porin** (1851.).

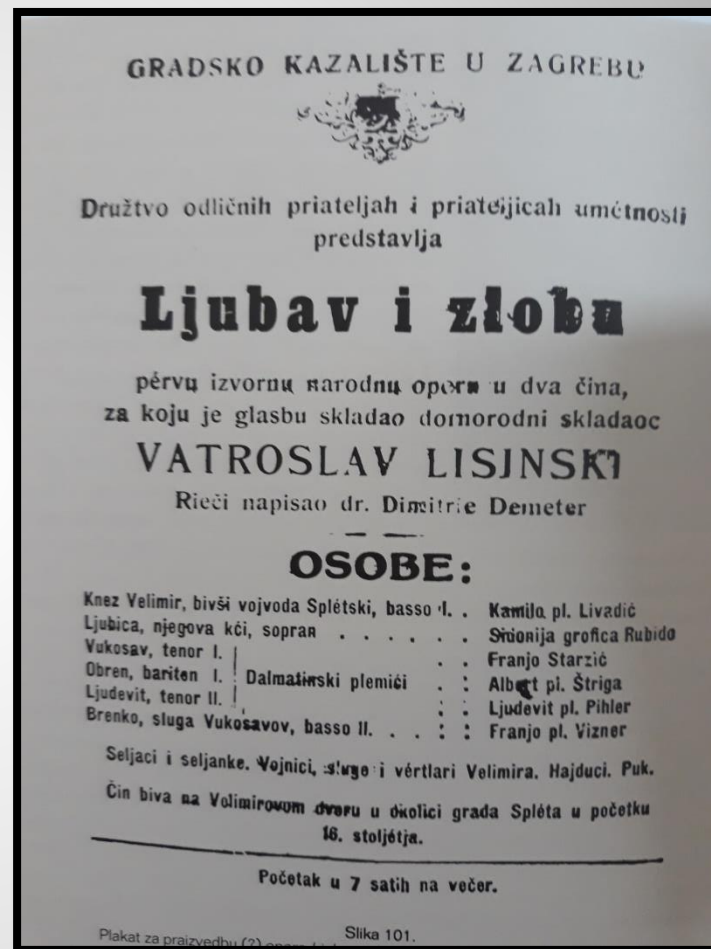
Vatroslav Lisinski

Koncertna dvorana Vatroslav Lisinski- Zagreb

Ljubav i zloba

- 28.ožujka 1846. godine u Staroj gradskoj vijećnici u Zagrebu izvedena je premijera opere *Ljubav i zloba* što je bio veliki događaj za hrvatski narodni pokret.
- Libreto za operu napisao je Josip Car, a kasnije ga preuređuje Dimitrije Demeter.
- Opera ima 2 čina .
- **Sadržaj opere** je jednostavan. Radnja se događa početkom 16.stoljeća u okolini grada Splita. Glavna junakinja je djevojka Ljubica, kćer kneza Velimira, koji je obećao njenu ruku plemiću Vukosavu. Vukosav je zao i spletkama pokušava zadobiti djevojku. Međutim Ljubica je zaljubljena u dobrog i plemenitog plemića Obrena i njihova ljubav na kraju pobjeđuje.

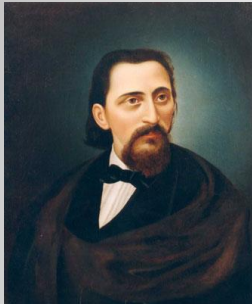

Plakat praiizvedbe opere *Ljubav i zloba*

Porin (1851.)

- Herojska povijesna opera u 5 činova.
 - Libreto - Dimitrije Demeter
 - Iako je nastala samo 5 godina nakon *Ljubavi i zlobe* izvedena je prvi put tek 43 godine nakon skladateljeve smrti (1897.).
 - **Sadržaj opere** se temelji na stvarnom povijesnom događaju početkom 9. stoljeća u Posavskoj Hrvatskoj, kojom vladaju Franci. Mladi hrvatski plemić Porin prima mač bana Ljudevita Posavskog iz ruku Zorke, njegove kćerke. Pobjeda nad Francima poruka je i poticaj rodoljubnim nastojanjima Hrvata tog doba.
 - Najuspjeliji brojevi iz opere su: Porinova ljubavna romansa *Zorko moja*, arija Sveslava u tamnici i *Zbor Hrvatica* iz II. čna
- 🎵 Slušanje glazbe V. Lisinski: *Porin*, *Zbor Hrvatica* iz II. čina
 - Hrvatske žene okupljene su duboko u šumi. Zora sviće, a one pjevaju o slobodi, koja će svanuti poput sunca.
-
- https://www.youtube.com/watch?v=3G9CD_Ejb4M

IVAN pl. ZAJC (1832.-1914.)

Ivan pl. Zajc

HNK Ivana pl. Zajca, Rijeka

- Rođen u Rijeci, u kojoj završava glazbenu školu zatim odlazi na studij kompozicije u Milano.
- Bio je skladatelj, dirigent, glazbeni pedagog, autor najpoznatije hrvatske nacionalne opere *Nikola Šubić Zrinski*.
- Karijeru započinje u rodnom gradu a nakon toga odlazi u Beč.
- Na poziv hrvatskih intelektualaca vraća se u Hrvatsku (Zagreb) gdje ostaje do svoje smrti.
- Osnivač i organizator zagrebačkog opernog kazališta.
- Iza sebe ostavio preko 1000 glazbenih djela.
- Razdoblje od (1870.-1914) naziva se *Zajčevo doba*.

Nikola Šubić Zrinski (1876.)

- Praizvedba - 4. studenog 1876. godine u Narodnom kazalištu na Gornjem gradu u Zagrebu.
- Povijesna opera u 3 čina.
- Libreto – Hugo Badalić.
- **Radnja opere** događa se u vrijeme opsade (1566. god.) mađarskog grada Sigeta od strane osmanskih snaga i prati hrvatskog bana Zrinskog, njegovu obitelj i časnike koji su dali svoje živote kako bi obranili zapadno europske države od tada moćnog Osmanskog carstva, koje je predvodio Sulejman I. Veličanstveni.

Nikola Šubić Zrinski

Spomenik Nikole Šubića Zrinskog i Sulejmana I. u blizini Sigeta

♪ slušanje glazbe: Ivan pl. Zajc: *Nikola Šubić Zrinski*
finale: *U boj, u boj*

- Ivan pl. Zajc je u operu *Nikola Šubić Zrinski* uklopio domoljubnu pjesmu *U boj, u boj*, koju je 1866.godine napisao Franjo Marković. Upravo ovaj veličanstveni finale danas je jedan od najpopularnijih i najčešće izvođenih brojeva opere.

https://www.youtube.com/watch?v=NViBxp1W_w

HNK *Nikola Šubić Zrinski*

Zanimljivosti:

Glazba za himnu čileanske ratne mornarice preuzeta je iz ove opere.

Na Kwansei Gakuinu, jednom od najprestižnijih i najstarijih japanskih fakulteta, upravo je arija *U boj, u boj* himna fakulteta.

PONOVIMO:

1. Kada je nastala, tko je autor i koja je prva hrvatska nacionalna opera?
2. Slušajući *Zbor Hrvatica* pokušajte odrediti izvođače, ugođaj, slog, tempo i dinamiku.
3. Tko je bio Porin? Kada se zbiva radnja opere?
4. Koja je najpoznatija opera Ivana pl. Zajca?
5. Tko je bio Nikola Šubić Zrinski?
6. Slušajući ariju *U boj, u boj* pokušajte odrediti izvođače, ugođaj, dinamiku, tempo.